

Anglija bo priznala Abesinijo Italiji

Washington, 25. jan. o. Na poročila o sklepu včerajšnje seje angleške vlade, da bo v kratkem dejansko priznala Italiji Abesinijo, je ameriški zunanji minister Hull izjavil, da to dejstvo ameriške politike ne bo spremenilo in da Amerika Angliji v tem priznanju ne bo sledila, ker se drži načela, da ne more nikakor priznati pravice do zemlje, ki si jo je osvojila s silo.

Tatovi pa so se lotili tudi telefonskih celic. Tako je neznan tat v telefonskih celicah ljubljanske pošte odvil dva senčnika in žarnico v vrednosti 50 din.

V štirih dneh petina Ljubljane!

To je rekorden poset, kakršnega še ni dosegel noben film! Vsak je poln hvale in občudovanja. Zlasti ženski svet ne najde izrazov in dovolj superlativov za prekrasni film

Ne zamudite še
Vi tega sporeda!

Kirchfeldski župnik

Po Anzenbergerjevem
oderskem delu

KINO UNION Telefon 22-21

Hans Jarsy, Hansi Stock, K. Paryla, L. Stössl. Sodeluje zbor
»Wiener Sängerknaben«. - Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Ljudje za zamreženimi okni

Preteklo leto so morali jetniki presedeti nič manj kakor
78.049 dni

Ljubljana, 24. januarja.

Ljubljanska jetnišnica na Miklošičevi cesti je se danes ena najmočnejših in največjih stavb v Ljubljani, gotovo pa je bila največja in najmočnejša pred 35 leti, ko je bila dograjena. Zgrajena je bila po enotnem načrtu avstrijskega gradbenega ministrstva kakor jetnišnice v Graecu in Mariboru. V ljubljanski sodni palači je nameščeno okrogno in okrajno sodišče s številnimi oddelki, drugi del pa zavzema jetniški prostori, ki so zvezani s sodiščem. Jetniški zapor na Miklošičevi cesti sestoji iz samotnih celic in iz skupnih sob. Samotnih celic je 76. Posebno ime ima besna celica, v katero vtaknejo pobesnele in znorele jetnike. Za obsojence po zakonu o tisku je prirejena tako imenovana novinarska celica.

Število kaznjencev raste

Jetnišnica, ki je v svojem začetku imela 70 do 80 kaznjencev, pa skoraj isto stanje paznikov kakor danes, ima danes povprečno stalež mesečno okoli 300. Za čuvanje kaznjencev ima jetnišnica 41 paznikov, tri desetnike in poveljnika. Jetnišnico vodi ravnatelj g. Arko.

Stalež kaznjencev je zadnja leta zelo narasel. K velikemu številu so zlasti pripomogli politični kaznjenci pod prejšnjim režimom. Po vojni je znašalo stanje ljudi za zapahi povprečno od leta 1919, po vrsti: 216, 321, 333, 236, 269, 261, 240, 204, 185, 190, 218, 192, 228, 277, 335. Leta 1933, ko je bil politični pritisk Kramer-Zivkovičevega režima največji, je število političnih obsojencev naraslo za celih 78 ljudi, kar je brez dvoma zelo značilno. Najvišje je bilo število leta 1934, ko je znašalo povprečno 357 in je lansko leto padlo na 290.

Konec lanskega leta je bilo število ljudi za zapahi 282, medtem pa jih je med letom šlo in odšlo skozi zapore okroglega sodišča 1427 ljudi. Pot teh romarjev gre iz najrazličnejših krajev, kjer jih primejo orožniki, skozi številna zasilnišča na policiji, preiskovalnega sodnika, nato pa čakajo razsodebe in kazni okroglega sodišča in ko jim je razsodba odmerjena, odsede toliko in toliko mesecev kot kaznjenci v zaporih okroglega sodišča, strogi zapor ali zapor. Robijo izdržujejo kaznjenci od 18 mesecev, zapor in strogi zapor pa do pet let; kar je več, grede v mariborsko kaznilnico. Zenske oddajo v kaznilnico v Begunjah na Gorenjskem, če znaša njihova kazen čez eno leto.

Tako pravi poročilo, da so lansko leto ljudje za rešetkami prestali vsega 78.061 dni. Od teh jih je bilo v sodnem priporu 546 oseb, ki so odsedele 7007 dni, v sodnem preiskovalnem zaporu jih je bilo 406 ljudi 24.793 dni, 429 obsojencev pa je moralo uživati blagodat ječe 20.395 dni. Jetnišnica je dajala strobo tudi mladoletnim gojencem, ki jih je bilo 71 z 16.082 dnevi zapore, 4 kaznjencev vojaških oblasti z 255 dnevi in 6 kaznjencev finančnih oblasti s 517 dnevi.

77.251 porci

je bilo razdeljenih lansko leto v jetnišnici. Pri tem vas bo gotovo zanimalo, kako je to, da je število razdeljenih porcij nižje od števila dni, ki so jih morali prestati ljudje za mrljimi stenami jetniških zidov. Tisti, ki ga pripeljejo prvič v jetnišnico, le malokdaj ve, da tri dni ne bo dobil hrane in bo moral torej izdržati tridnevni najstrožji post ob sami vodi, to pa seveda, če nima prav nobenih sredstev, da bi si po pazniku naročil hrano. Knjigovodstvo jetnišnice je namreč zelo natančno in mora gledati na vsak izdelek. Sicer pa je usoda preiskovanca še tako nejasna, da ni mogoče o njem voditi računov. Da, potem, ko je že nekoliko dni, pa dobi tudi hrano. O tej hrani se more reči, da je dobra. Dvakrat na teden dobe jetniki jutraj kavo, drugače pa prežganko, poleg tega pa hleb kruha, ki so ga spekli v domači jetniški parni pekarni, ki jo ima jetnišnica že dve leti in je prav moderno opremljena.

Prehrana je lansko leto stala jetnišnici 301.310 dinarjev. Seveda pa si ne moremo misliti, da je bila ta hrana bogve kako razkošna, kajti hranarina je znašala povprečno za zdravega 3.15, za bolne 4.05 in za gojence 4.27 dinarjev. V tem je vračunan kruh. Bolni in gojenci dobe hrano s prikuho.

Iz tega se vidi, da so preiskovanči prebili v zaporih okroglega sodišča 31.444 dni, od teh moški 28.170 dni in ženske 3274 dni, kaznjenci so prestali 45.807 dni, od teh je bilo 43.273 moških in 2524 ženskih. Upoštevati pa moramo tudi gojence z 16.082 dnevi.

V delavnici

Ker brezdelje jetnika silno ubija in je tudi za jetnišnico samo nerentabilno, je brez dvoma zelo koristno, da so jetniki zaposleni. Vsaka jetnišnica ima delavnico. Tako ima tudi ljubljanska svojo ževljarsko, krojaško, ključavničarsko, kleparsko, knjigovodsko delavnico, kjer je zmerom dosti dela. Tu izdelujejo jetniki razne izdelke prav mojstrsko. Večini bi se dalo govoriti celo o izumih jetnikov. Marsikdo se tu tudi izuči kake obrti in postane koristen član človeške družbe. Seveda pa je odpuščenim kaznjencem težko izvrševati obrt, ker še pravi obrtniki nimajo dela.

Stalno so zaposleni jetniki pri žaganju in cepinjenju drv. Navadno srečujemo na ulicah skupino jetnikov v raševinastih jetniških oblekah s čepico, kako pomagajo pri selitvah.

Omenimo naj, da ima jetnišnica že dve leti moderno urejeno parno pekarno, dalje je v jetnišnici bolnišnica, ki ima navadno več kot polovico prostorov praznih. Med drugim pa je poskrbljeno, kolikor je to sploh mogoče, za duševno skrbstvo jetnikov.

V jetniški kapelici

Ob nedeljah je običajno za jetnike, ki so v skupnih sobah, nekaj dan oddiha. Nekoliko spremembe jim da prisostvovanje pri sv. maši, ki jo bere v jetniški kapelici pater Roman, ki skrbi za duše jetnikov in stori vse, da bi jim olajšal težko življenje in jim omilil zavest ječe in izkoreninjenosti iz človeške družbe. Ob večjih praznikih, kot sta Božič in Velika noč, dobe jetniki mala darila, pevec Bežigradskega pevskega zbora pa pojejo pri maši na koru. Jetniki dobe tako vtis, da le ni svet še popolnoma pozabil na nje kot ljudi. Sicer

pa jetniki tudi niso tako zavrženi ljudje, kakor marsikdo misli. Med njimi so ljudje z globoko duševnostjo, večinoma nesrečniki, ki jih je življenje pritrlo do kriminala.

Zasluzek en dinar dnevno

Morda le malokdo ve, da imajo kaznjenci tudi plačo. In sicer zasluži vsak kaznjencev dnevno en dinar. Plača prvih treh mesecev gre v podporni fond, pri kaznjencih, ki se povrnejo, pa plača šestih mesecev. Lansko leto je ves denarni promet iz njihovega zaslužka znesel 191.200 dinarjev. Od tega je bilo čistega denarja okoli 60.000 din. Ta denar pa se porabi en del za državo, del denarja pa gre za zavarovanje kaznjencev pri delu. V primeru nesreče dobi tak kaznjencev ali pa njegova družina rento. Iz svojega zaslužka si kaznjenci lahko kupijo kak priboljšek, en del pa jim gre v primeru potrebe, kadar so izpuščeni na svobodo.

Pobegi so redki

Ponašanje jetnikov je bilo lani primerno in so prihajale disciplinske kazni, kakor so post, prične in temnica le malo v poštev. Pobeglih so vsega štirje kaznjenci, ki pa so bili prignani vsi spet nazaj za zapale. Ti pobegi so bili večinoma od dela na prostem ali pri pospravljanju sodne palače. Izjema izmed teh begunciev je

razbojnik Bradeško

Bradeško je pobegnil iz sodnih zaporov že leta 1935, in se še danes, skoraj tri leta od takrat, skriva na svobodi. Vse to priča o njegovi drznosti in prevejanosti. Prav te dni so se razširile po gorskih naseljih Polhovgrajskih dolomitov vesti, da se je Bradeško povrnil spet v domače kraje. Pojavlja se in izginje. Reči je treba, da je velikodušen razbojnik. Neki ženci je dal stotak, rekoč: »Jaz sem tisti ki se ga bojite. Ne imejte slabega mnenja o meni.« V obrambi se poslužuje samokresa. Kmetje se ga boje in se ga ne upajo izdati oblastem. Toda kakor Anžur in drugi begunci bo prejkone tudi Bradeško padel orožnikom v roke in žalostno zaključil svojo »kariero«.

Poleg tega, da se kaznjencev nekako čuti izločen iz človeške družbe, ker bo poslej vse življenje visel nad njim madež paragrafa, pa poteka kaznjencu življenje monotono, vsakdanje po hišnem redu jetnišnice in discipline. Neredki so zato primeri, da si preiskovanči iz obupa razbijajo glave ob zidovih, mnogi si prerežejo žile ali trebuha, drugi je spet poskusil samomor, da se je obesil na vrh. Navadno jih pazljivost paznikov, ki vsake pol ure obhodijo celice, pravočasno reši. V čudnih okoliščinah, ko je prej prepevala, je ena ženska umrla v celici od srčne kapi zadeta, dva pa sta v samomorilnem namenu odšla na drugi svet: Marjan Šukovt in Srčnik.

KINO
SLOGA

Telefon 27-30

Danes premiera velikega glasbenega filma:

BAL V METROPOLU

Glavne vloge v tem filmu imajo prominentni filmski umetniki: Viktorija v. Balasko Heinz v. Cleve, Heinrich George, Hilde Weisner. Ljubezno bolečina. Žalost in sreča so moistrosko podani v tem filmu.

20 letnico osvobojenja

bo praznoval Maribor v okviru Mariborskega tedna

Maribor, 24. januarja.

Nocoj je bila v posvetovalnici mestnega magistrata v Mariboru anketa, ki jo je sklical mestni župan dr. Juvan. Prisostvovali so ji predstavniki vseh mariborskih kulturnih, gospodarskih in socialnih organizacij ter mestnega sveta, razpravljali pa so na njej o praznovanju 20 letnice osvobojenja, ki bo letos. Okvir tej praznovanju bo dal letošnji Mariborski teden. Proslava bo kulturni in gospodarski dogodek za vso našo severno mejo. Združila bo vse prebivalstvo in vse tvorne sile mariborskega mesta, da se izvede v čim večjem obsegu in na čim najbolj manifestanten način. Za 20 letnico osvobojenja naj bi Maribor nazorno prikazal z veliko razstavo ves kulturni, gospodarski in socialni napredek, ki ga je v novi državi v teku 20 let dosegel. Ta napredek je res znaten, če primerjamo prejšnjo majhno provincialno gnezdo, ki se nikamor ni moglo povzpeli, ki ni prav za prav imelo nobenega svojega kulturnega življenja, ki

Težave in težnje mariborskih mesarjev

Združenje mesarjev v Mariboru, pod čegar področje spadajo mesarski obrtniki iz Maribora in Ptuja ter okrajnih glavarstev Maribor, desni in levi breg, Ptuj in Ljutomer, je imelo večeraj popoldne v Ptuj svojo redno letno skupščino. Vodil jo je poselovodski podpredsednik Združenja Jernej Fidler iz Maribora, glavno poročilo pa je podal agilen tajnik Julče Novak. Iz njegovega razvidno, kako se v sedanjih časih mesarska obrt na severni meji razvija in kaj jo v njenem razvoju ovira.

Združenje šteje danes 215 članov, ki zaposlujejo 227 pomočnikov in 97 vajencev. Mesarski obrti v današnjih časih ni z rožicami postlano. Zahteva veliko dela in veliko rizika, pa vendar uspehi niso taki, kakor v prejšnjih letih. Sploh je bilo lansko leto za mesarsko obrt najtežje, kar jih v zadnji dobi pomnijo. Najhuje breme so davki. Mesarje ima davkarja vedno pod točnim nadzorstvom in vsak dohodek je podvržen težkemu obdavčenju. Uspeh organizacije je, da se je mesarjem v krajih pod 20.000 dni priznalo pavšaliranje pridobnine. Mesarji v Mariboru in Ptuj imajo tudi hudo borbo s špeharji z Dravskega polja. Dokler so špeharji prodajali na mariborskem in ptujskem trgu samo svinjsko meso od domačih svinj kmčke reje, se mesarski mojstri njihovim privilegijem niso protivili. Danes pa so postali špeharji glasom statistike ma-

Svojega sovražnika je rešil smrti

Kresnice, 23. januarja.

Na sodišče v Litijo sta bila oni dan povabljeni sosed a moravskih hribov. Prvi kot obtoženec in drugi je pričal zoper njega. Vso pot sta se nekam izogibala; naključje ju je napolnilo z bližalo v čolnu na brodu čez Savo Lojze, tako je menda ime obtoženca, je stal na sredi, dočim se je sosed s povešenim obrazom pritisnil na rob čolna. Tako so odrinili od kraja med valove. Čolnič se je nerodno zazibal in mož je omahnil v deročo reko. V Lojzetu se je zganilo: »Vrni mu dobro za hudo! Urno se je sklonil in v skrajnem hipu ujel sosed a nogo. Otel ga je gotove smrti. Delo pa še ni bilo končano. Držal ga je sicer z obema rokama, a ga ni mogel spraviti v čoln. Razen vozika, ki ni smel izpušiti vesla, ni bilo nikogar, da bi mu bil pomagal. Rešilcu ni kazalo drugega, kakor: »Drži ga in pazi na glavo!« Tako ga je srečno privlekel od kraja in spravil na suho. Mokra sta bila oba: sosed, ker je padel v vodo, Lojzeta pa je zaradi napora lil znoj curkoma po obrazu. Rešil ga je pa le, četudi brez klobuka, ki ga je odnesla Sava.

Dražba v tovarni Zelenka preložena

Maribor, 24. januarja.

Ogromno pozornost je vzbudila svoječasno naša vest, da je razpisana dražba raznega blaga in pisarniške opreme v tovarni Zelenka & Co. ter bi se morala vršiti danes. Tovarna, odnosno njen lastnik g. Bedrih Šonsky je bil namreč obsojen na plačilo 5 milijonov din kazni zaradi utaje davkov, ta znesek mu je pa slednjič državni svet znižal na 2 milijona din. Dražba, za katero je vladalo v gospodarskih krogih veliko zanimanje ter se je zaradi nje oglašalo v Mariboru veliko interesentov, pa je bila najprej telegrafno, potem pa pismeno od finančne direktorije v Ljubljani preložena za 6 mesecev. Firma mora plačati zaostale davke v najkrajšem roku, kazen pa lahko odplačuje v teku enega leta v obrokih. Odločba finančne direktorije v Ljubljani je izzvala različne komentarje, tem bolj, ker do sedaj naša finančna uprava ni pokazala v manjših slučajih takšne priaznosti, ter je zlasti proti kmečkemu prebivalstvu, obrtnikom in trgovcem vedno ostro in brez odloga postopala.

Gradnja novega kopališča v Celju

Celje, 24. januarja.

Na plenarni seji mestnega sveta, ki je bila v petek zvečer v mestni posvetovalnici na poglavarstvu pod predsedstvom predsednika mestne občine g. Alojzija Miheliča in ob navzočnosti zastopnika bana okrajnega načelnika dr. Ivana Zorca, se je celjski mestni svet soglasno odločil za naravni bazen v Savinji in sicer po načrtu ing. g. Mureš iz Celja. Na zadnji seji dne 19. januarja je bil za zgradnjo novega kopališča sklenjenih precej važnih sklepov. Seje se je udeležil tudi univ. profesor Žnidaršič ter podal svoje izvedniško mnenje za načrte za gradnjo kopališča ob Savinji. Naprava kopališča z umetnim bazenom je izvedljiva pred regulacijo Savinje. Da ne bo tok vode zasipal v šesti etapi poglobljene struge Savinje z gramozom, bodo na gornjem koncu šeste etape nekoliko pod damskim kopališčem fiksirali dno z en meter visokim pragom, ki ga nameravajo zgraditi tako, da bodo lahko nanj namestili v vsej širini dva do dva in pol

Prepričljivi uspehi slovenskih fotoamaterjev

Ljubljana, 25. januarja.

O velikih uspehih, ki so jih slovenski fotoamaterji že večkrat pokazali na najrazličnejših razstavah, govori tudi za Slovence še prav posebno uspešna razstava, ki je bila od 19. do 31. decembra lani v Gentu v Belgiji. Na razstavo je bilo poslanih 845 del, sprejetih pa je bilo le 559 del od 374 avtorjev. Med temi je bilo šest Slovencev (Kocjančič Peter, Kocjančič Oskar, Kornič Ante, Marjan Pfeifer, Lojze Erjavec in Grom Srečko) in en Hrvat Vilim Herrstein. Slovenci so poslali 18 del, pa je komisija odklonila le dve od njih, dočim je bil Herrstein zastopan le z eno sliko. Ze tako veliko število slik, ki so bile sprejele na razstavo, dokazuje kakovost slovenske fotografije. Še mnogo bolj pa odlikovanja, ki so jih Slovenci prejeli: Oskar Kocjančič zlato kolajno, Peter Kocjančič srebrno kolajno in Kornič Ante bronasto. Le še pet držav je takih, ki so dosegle vse tri kolajne (Amerika, Madžarska, Belgija, Indija in Češkoslovaška).

Nič manjši uspeh pa ni tisti, ki ga je ljubljanski fotoklub dosegel na tekmovalju fotoklubov iz vseh strani sveta v San Franciscu. Lani je tekmovalje prineslo Ljubljani visok srebrni pokal, ker so dosegli prvo mesto. Tudi letos so že dobro začeli. V januarskem tekmovalju sta odnesla Ljubljancina dr. Ivo Fröhlich 2. mesto in Franc Bazelj 4. mesto, kar da skupaj 6 točk. Na drugem mestu je lanski sozmagovalci ameriški klub Dearborn, ki je to pot odnesel le 3 točke. Tudi letošnje tekmovalje bo teklo po starih pravilih: vsak mesec je posebno tekmovalje. Dosežene točke vsakega meseca se seštevajo in končno zmaga tisti, ki ima konec decembra največ točk. Prepričani smo, da bo Ljubljana spet najbolj častno zastopana.

Darujte stare obleke revozem! Vsako sredo dopoldne bo zbiral mestna občina na Vodnikovem trgu pred spomenikom stare obleke, perilo in obutev za uboge. Postavila bo stojnico in rada sprejela vsak dar. Občani, pregledite svoje omare, gotovo najдете tam kos obleke, ki ga ne rabite. Naj služu siromakom v tem mrazu! Jutri je sredo — go spodinja mislite na uboge!

metra visoko gibljivo zapornico, ki bo zajela Savinjo, s čimer se bo pridobil dva do tri metre globok in približno 1 do 1 in pol km dolg ter 60 m širok kopalni in veslalni bazen. Zapornica bi bila seveda v kopalni sezoni zaprta, dočim bi se pozimi ali pri visoki vodi dvignila. Zapornico bi zgradili tako, da bi imeli splavariji vselej prosto pot in da bi se padec vode v poznejših letih lahko izkoristil za pridobivanje vodne sile. To bi bilo vsekakor važno in koristno za industrijsko mesto Celje, saj so izračunali, da bi ta elektrarna proizvajala približno 4 milijone kilovatnih ur na leto in sicer po zelo nizki ceni. Kilovalna ura bi stala samo 30 par.

Za gradnjo bazena so merodajne navade in potrebe prebivalstva. Premnogi dajejo prednost kopanju v tekoči vodi. To so fizično odporni in utrjeni pojedinci, bolj občutljivim ljudem pa prija kopanje v mirni vodi.

Jasnost o potrebah prebivalstva naj bi se rešila in dobila z ljudskim glasovanjem. Zlasti važen je bazen za otroke radi večje varnosti. Dispozicija bazena v poglobitvi bi po izvidniškem in strokovnem mnenju univ. prof. g. Žnidaršiča dobro uspešna. Dolžina plavalnega bazena od 100 m bi bila vsem športnim krogom, kakor tudi vsemu meščanstvu zelo dobrodošla. Tudi prostori, namenjeni za solnčenje in gledalce, so obilno odmerjeni. Vse ostalo je stvar arhitekta.

Zgraditev novega kopališča v Celju bi bila torej kakor iz gospodarskega tako tudi iz tujsko-prometnega vidika zelo koristna, toliko bolj ker prihaja v naše Celje posebno v poletju mnogo tujcev in turistov.

Vesti iz Kranja

Kranj, 25. januarja.

Ta na svoj način. Pred dnevi je prodajal po Kranju in okolici neki brezposelni delavec drva po 80 din za kubični meter. Razumljivo je, da so jih ljudje naročali pri njemu, saj v trgovini stane kubični meter suhih žaganih drv 120 din. Ljudje so mu dajali za njegovo posredništvo nagrade — »prodajalec jih je namreč v imenu nekega kmeta, toda drv še do danes ni pripeljal in jih tudi ne bo, saj je bil njegov tamen le ta, da je prišel do denarja. Opozorjamo ljudi, da mu ne nasedajo, zlasti da mu ne dajo predplačil.

Pomanjkanje policije v Kranju. »Gorenjci« piše v svoji božični številki pod naslovom »Kranj pod prisilno upravo«, da je bilo v Kranju okrog leta 1780 12 policajev. Danes, ko je to mesto zelo živahno in razvito, pa ima samo 8 policajev. Posledice pomanjkanja policije so moralne in gnotne. Poročali smo že večkrat, koliko nesreč se pripeti pri nas vprav zaradi pomanjkanja policije, razen tega pa je izredno veliko število vlomov in tatvin. Da so pa posledice pomanjkanja policije tudi moralne, naj služu samo ta primer: V ponedeljek popoldne je sedel na Strossmayerjevem trgu neki pijanec, ki je preklinjal in govoril umazane stvari otrokom, katerih se je nabralo okrog njega lepo število. Sedel je dolgo časa, dokler se ni nekoliko stregnil. Po drugih mestih, kjer je zaveda policije urejena, bi gotovo tega pohujševanja ne bilo in bi se vsak podobno primer najstrožje kaznoval. Občinska uprava je storila že pred časom potrebne korake, da bi dobil Kranj policijski komisarjat. Upamo, da bo ta prošnja kmalu ugodno rešena, ker je res nujna.

Dveletni otročiček je padel z okna 3 m globoko. V nedeljo se je v Rogatecu pripetila nesreča, ki naj bo vsem staršem v opomin. Dveletni sinček Prevolskega Lojze se je igral na oknu. Pri igranju je preveč nagnil čez eno in strmo glavlil 3 m globoko na trda tla. Pri padcu je dobil težke in zelo nevarne poškodbe na glavi. Pripeljali so ga v celjsko bolnišnico.

Prvonagrajeni film na letošnjem mednarodnem bienalu

Danes nepreklono
za-njkrat!

Velika iluzija

Danes nepreklono
zadajkrat!

Dokument o usodi človeštva in njegovih kast v svetovni vojni.

Bogat in aktualen predprogram: Iz zgodovine kitajsko-japonske vojne, — autentični prikaz potopa ameriškega vojnega broda »Panay«, žurnal, vesela menzarija itd.

Danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

KINO MATICA Tel. 21-24

„Če se Azija združi...“, ali podtani boj med belim in rumenim plemenom

Neki vodja angleške »Azijske skrivne službe« označuje vzhodno vprašanje takole:

Boji, ki se sedaj bijejo na Kitajskem, so samo majhen pojav ogromne krize in napetosti, ki se pripravlja ne proti Kitajcem ali azijski Rusiji, ampak proti belemu plemenu. Azijski vojaki niso navadni ljudje, kot pri nas, ampak verski fanatiki, ki se slepo spuste v vsako nevarnost, ki slepo dreve v milijonih proti sovražniku, ki ga jim pokaže njihov »bog«.

In taki

„bogovi“, manišibude

ali nasledniki Sakja Munija, živega Bude, ki ima svoj sedež v Lasi na Tibetu, se porajajo vsak dan novi, begajo množice in jih navdušujejo za svoje namene. Nemogoče je vedeti, katerega se bo ljudstvo najtesneje oprijelo in kateri bo vodil Azije na vojni pohod.

Zato je glavna naloga angleške obveščevalne službe, da pazi na take »Bude«, lažne Dalaj Lame; da spozna njihove prave namene, njihove zveze v domovini in po svetu ter jih v potrebi napravi neškodljive. Če hoče razumeti vzhodnjaško politiko, moraš najprej dobro poznati njihovo verstvo, budizem. Najhujši boji se ne odigravajo na bojnem polju in največji junaki niso slavni generali, ampak nepoznani tajni agentje, ki se plazijo po budi-

stičnih svetilih, prisluškujejo skrivnim posvetom skrivnostnih magov ter jim križajo na skrivnem njihove načrte.

Angleškim veščakom se je že nekoč posrečilo, da so spravili v London in na svojo stran velikega Dalaj Lamo iz Lase. Rusi pa so postavili za »rumenega papeža« njim prijaznega bratranca velikega Lame, Sun-Jat-Sena, ki je imel pred drugimi vzhodnimi dostojanstveniki to prednost, da je poznal poleg vzhodnjaških tajnih ved tudi zapadnjaške; saj je študiral na vseučilišču v Parizu in Londonu. Ugrabili so ga iz svetega zbora v Lasi in ga zaprli v neki mongolski samostan, odkoder je vodil tako hudo propagando, da je imel kmalu nekaj milijonov ljudi na svoji strani. Rusi so si že začeli meti roke, tedaj pa je Sun-Jat-Sen nenadoma »skrivnostno« umrl. Z njim so izgubili seveda veliko oporo na Kitajskem in morali iskati nove.

Vsa kitajska politika je čudovito zamotana in samo iz površnih dogodkov, kakršni se tam vrše danes, nikakor ni mogoče spoznati njenega jedra. Poglavitna bitka se danes ne vodi med Japonci in Kitajci, ampak med Angležem naklonjenimi in Rusom naklonjenimi kitajskimi verskimi voditelji. Vsak, kdor dobro pozna razmere na Kitajskem — in Stalin je po mnenju nekega angleškega strokovnjaka med najboljšimi poznavalci vzhodnih razmer, gleda samo na to, da dobi na svojo stran njihovega »boga«, vladajočega Dalaj Lamo.

Zopet je zavladal tudi ob nemškem morju hud mrz. Težava s snegom in ledom ob obali

Miru iščejo visoke osebnosti v meniški halji

Od časa do časa pretrese visoko posvetno družbo vest, da je ta in ta veliki diplomat odšel v prostovoljno pozabljenost za samostanske zidove, se ta in ona slavna umetnica, igralka in pevka pustila »živo zakopati« itd. Stare zgodbe o vitezhih, ki so postali menihi, se še danes uresničujejo; danes prav tako, kot v prvih časih krščanstva, deluje nepremagljiva sila nevidne milosti, ki iz Savlov napravljajo Pavle, iz Magdalen vzorne spokornice.

Pred nekaj meseci je stopila v neki samostan benediktink v Franciji mlada vdova Pascin. Bila je umetnica, živela s svojim možem, prav tako umetnikom-slikarjem, v znanem umetniškem delu Pariza, na Montparnasseu, pravcaro življenje vele-mestnih umetnikov-ciganov: čez dan slikanje po ateljejih, polnih vsakovrstnih živih modelov, prijateljev ali znancev-slikarjev iz vseh koncev sveta; zvečer in največkrat do zgodnjega jutra pa veselje in razgovor, razpiti in zakajenih gostilnah in umetniških bežicah. Vsakemu pametnemu

človeku začne enkrat tako neredno življenje pre-sedati in če mu drugače ne more narediti konca, si vzame življenje. Tako je storil tudi nekega hladnega, mračnega jutra Pascin. Vprico svoje žene se je ustrelil.

To je mlado ženo strašno pretreslo. Očitati si je začela zanikrost v svoji skrbi in ljubezni do moža, neprestano je videla pred seboj njegov hladni, krvaveči obraz. Odšla je v samostan, kjer je kljub strogosti, ki jo radi prejšnjega razvajenega življenja zelo hudo občuti, za trdno odločena, da hoče ostati do konca svojega življenja in zadostiti za vse svoje prejšnje zablode.

Na strmi poti popolnosti jo podpira po letih sicer mlada, v svetlosti pa zelo dozorela sestra, hči slavnega francoskega pisatelja Riviereja.

Posebno zanimiv je tudi primer zdaj že starega patra Leseurja. Kot mlad medicinec se je priključil francoskemu gibanju za afriške in azijske kolonije ter se znal s svojo oblastnostjo in brezob-

Najbogatejša Američanka, grofica Barbara Haugwitz-Reventlow, ki se je iz strahu pred roparji preselila v Evropo. Nastaniti se misli na Danskem. Na sliki (levo) jo vidimo, kako se vozi s sankami po Švici.

zirnostjo prebiti do vodilnega mesta v kolonialnem generalštabu. Poleg tega je imel zelo veliko besedo pri takratnih pariških protivršnih listih ter tesne zveze z vodilnimi možni Francije.

Oženil se je z ljubko, mlado in pobožno stvarco, katero je z gradim ravnanjem prisilil, da je zapustila vsako pobožnost, kot se spodobila za naprednega človeka. Živela je skromno poleg svojega strahovitega moža, ki je igral na vseh odločilnih mizah političnega sveta in skrbel samo za to, da bi rasel, pasel in zrasel do kdo ve kam. Kljub svoji lepoti je živela pozabljena in samotno življenje, mož je komaj vedel, da mu je žena nenadoma umrla, smehljajoč se in brez očitkov za svojega odurnega moža.

Nekoč pa je Leseur brskal po pisalni mizi svoje pokojne žene in našel lepo zložene zvezke z naslovi: Dnevnik dnevnih premišljevanj, Pisma o trpljenju, Duhovno življenje, itd. — Kaj, to je pisala njegova žena? Vedela je za vsa njegova izdajstva, mu odpustala vso njegovo odurnost in poniževanje? Kaj takega pa še ni našel pri vsem svojem mnogoličnem in obsežnem delu! — Tolika ljubezen ne sme biti zastoj, take dušice ne sme nikdar pozabiti. — Zapustil je vse, kar je nagrabil, dosegel in prisvojil, premoženje in čast, se zaprl v samostan in kmalu začel prositi cerkvene oblasti, da proglase njegovo ženo za svetnico. —

Druge ženska, ki ima svojega moža »na vestih«, je neka Belgijka, žena kitajskega poslanika v Bruslju, ki je pred nekaj leti po smrti svoje žene odšel v neki švicarski samostan.

Francija je na videz in v svoji javnosti lahko zelo gnala, dokler pa bodo v njej svetniki, je nobena »Rusija« ne bo zmogla.

Topovska princeznja se moži

Pri zadnjem obisku v Nemčiji je naš zunanji minister dr. Stojadinovič obiskal tudi slavne Kruppove tovarne za izdelovanje orožja. Družina Krupp je gotovo najimenitnejša in najbogatejša v Nemčiji, ima pa to smolo, da nima moških potomcev. Zadnja potomka, hči znamenite Berte Krupp, pri katere poroki je bil sam nemški cesar Viljem za pričo in kateri na čast so krsili dolgocevnne topove, s katerimi so Nemci streljali na Pariz, »Berte«, se imenuje Irmgarda Krupp von Bohlen-Halbach, ter se je pred kratkim zaročila z nekim častnikom iz najstarejše nemške plemiške rodbine.

Ze šest rodov Kruppove rodbine je počasi in potrpežljivo, brez posebnih drznih načrtov upravljalo nekaj železarskih tovarn v okolici Essena. Vsak rod je dodal kako malo izpopolnitev. Ko je nastopil sedmi rod, je hotel tovarno nenadoma dvigniti na čezmerno višino ter jo popolnoma upropasti. Toda poguma ni izgubil. Najel je posojilo, napel vse sile in načrt se je posrečil. Koncem prejšnjega stoletja je Kruppova tovarna bila že med prvimi v Nemčiji. Največje ime si je zaslužil neki Alfred Krupp, ki je na svetovnem letovišču v Nici podaril vsakemu vladarju po en top. Dario se mu je izvrstno povrnilo: dobil je nešteto naročil iz

Letalo Amelije Earhardtove?

Na kalifornijsko obal je morje naplavilo del nekega letala, v katerem so našli tudi človeško lobanjo. Vse dele letala in lobanjo bodo najskrbneje pregledali in proučili, če ni naplavina morda ostanka nesrečno izgubljene letalke Amelije Earhardtove, ki je, kakor znano, na svojem poletu okoli sveta nenadoma izginila v Tihem oceanu.

Vedno več milijonov v zrak

Angleške statistike pravijo, da se danes v Združenem kraljestvu Anglije pokadi petkrat več kot pred 30. leti. Samo v letu 1936. so pokadili angleški podaniki široko sveta za 174 milijonov šterlingov ali 41 milijard v našem denarju. Tri četrtine tobaka odpade na cigarete, dasi tudi pipari delajo dobre kupčije, saj so samo l. 1935., prodali 5.592.000 pip. Kajenje se je zlasti razširilo po vojski, ko so kadilem priskočile na pomoč vedno številnejše kadilke.

Mark Twain:

Kraljevič in siromak

Henrik VIII. je bil od sile razuzdan kralj. Posebno je bil znan po svojih številnih ženah, od katerih jih je nekaj dal celo usmrtiti, ko so mu postale zoprne. In ta kralj je nazadnje težko obolel. Hotel je ohraniti svojemu sinu Edvardu kraljevsko krono. Ker pa je bil Edvard star šele 13 let, je Henrik hotel imenovati za prvega lorda in Edvardovega varuha nezaupnega in podlega vojvodo Hertfortskega.

Programi Radio Ljubljana

Torek, 25. januarja: 11. Solska ura: Glasbeno predavanje: Jurij Fleišman (g. Pavel Kozina) — 12. Češka lahka glasba (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 18. Kosi Ivan igra na citre — 18.40 Judovska duševnost (g. Fr. Terseglav) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nacura: Etična vrednost smučanja in njegov vpliv na vsakdanje življenje (g. Jurij Piccoli) — 19.50 Zbavali zvočni tednik — 20. O. Zupančič: »Veronika Deseniška« (izvajajo člani Narodnega gledališča v Ljubljani) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Za oddih (igra Radijski orkester).

Drugi programi

Torek, 25. januarja: Belgrad: 20. Koralni koncert, 20.45 Kom. koncert, 21.50 Veliki orkester. — Zagreb: 20. Igra, 20.30 Klavir, 20. Sopran in orkester, 22.20 Ruske pesmi — Dunaj: 19.40 Mod. balada, 20.10 Igra, 21. Iznajava italijan, in avstrij. programa, 22. Ples, glasba — Budimpešta: 20.25 Plošče, 21.45 Trio, 23.45 Jazz — Trst-Milan: 21. Iznajava ital. in avstr. programa, 22.00 Orgle — Rim-Bar: 17.15 Ples, glasba, 21. Rostandova igra »Cyrano de Bergerac« — Praga: 21.45 Ork. kout. — Varšava: 20. Auberjeva komična opera »Fra Diavolo« — Berlin: 19.10 Rossinijeve skladbe, 20. Orkester, sekret, šramel in solisti — Hamburg: 20. Angleška orkestralna glasba, 22.30 Zbaven večer za angleške mornarje — Bratislava: 20. Beethovnova opera »Fidelio« — Strasbour: 21.30 Orkestralni koncert.

vseh mogočih držav in od začetka tega stoletja so Kruppove tovarne že svetovna sila. Toda zmanjkalo je moških potomcev in sedaj je že drugi rod, v katerem bo vladala ženska.

Sedanjo naslednico Irmgardo, ki uživa po vseh salonih skoro kraljevsko čast, smatrajo za najlepšo in najpopolnejšo Nemko. Vse jo občuduje in obožuje. Pri njeni poroki bo za pričo sam nemški vodja Adolf Hitler.

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

»Da, general, prosim vas, storite vi vse, kar je potrebno, da bodo francoske sile pripravljene, da krenejo takoj, če bi se pokazala potreba. K lordu Raglanu pa bom odšel zdaj sam, da mu natančno poročam o vsem.«

Odšel je s trdim, togim korakom iz sobe. Na vsej postavi mu je bilo videti, kako ga je novica o nepričakovanem koraku Geoffreya Vickersa presunila.

Ko je šel po hodnikih, je povsod srečaval razburjene obraze. Častniki so se zbirali v skupine po nekaj ljudi in nemirno šepetali:

»Sedemindvajseti polk indijske brigade naskakuje Balaklavo... General Warrenton je začel z napadom na Ruse... Kmalu bodo razglasili zbor... Vsa vojska bo naskočila...«

Novica o drznem dejanju indijskega polka je letela kakor ogenj od oddelka do oddelka, od ust do ust, se spreminjala in rasla do pošastnega obsega.

Ko je sir Charles šel po taboru, je to razločno čutil. Poleg radovednih pogledov pa je na tej poti srečaval tudi začudenje in očitke, neme, toda prav zaradi tega so ga še bolj v živo zavedali...

Vsi so vedeli da je bil prav za prav on poveljnik indijske brigade in vseh oddelkov, ki jih je vojno ministrstvo poslalo za ojačenje krimske vojske iz Indije. Indijska brigada napada, njen poveljnik pa se spreha po taboru...

Zdelo se mu je, da sliši ta očitke iz vsakega začudenega pogleda, katerega je ujel. Kakor da ga vsi ti ljudje tožijo zaradi nečesa, česar ni zakrivil.

A kako naj bi jim pojasnil, da ni dal povelja za naskok na? Ali se ne bodo potem še bolj čudili in mu zamerili? Kakšen poveljnik je to, če si pod njim kdorkoli upa zapovedati naskok in celo ob čisto nasprotnem naročilu vrhovnega poveljstva?

Ta pot sira Charlesa po taboru ni bila lahka. Zdelo se mu je, da hodi med šibami, tako so ga ti pogledi boleli.

A kaj vraga! Saj bo v dobri uri vendar vse odločeno!...

Treba je dati povelje za naskok na Sebastopolj. Zdajle mora biti Warrenton s svojimi že v Dolini smrti... Če medtem, ko bodo imeli Rusi opravila z indijsko brigado, zaveznikom uspe, da osvojijo Sebastopolj, potem žrtev sedemindvajsetega polka indijske brigade ni bila zastoj... Potem je imel Vickers s svojo nepremišljenostjo prav...

Toda če majorju Vickersu ne uspe, da bi zasedel topniške položaje Rusov na Balaklavskih višinah, potem bi bila žrtev šest sto hrabrih vojakov zaman... Potem...

Sir Charles se je grenko nasmehnil:

»Tako se dela zgodovina... Bitke... zmage... porazi... tveganje... Ena sama misel, en gib, en korak lahko odloči usodo toliko ljudi in usodo stoletja. En korak, morda nepremišljen — in ljudje se spreminjajo v junake... in v mrljice!«

BALAKLAVA

Pa klanju v Chukotliju je Surat kan začutil, da mu postajajo tla v sosednjih angleške posesti vroča. Pobegnil je od meje v prestolnico.

Ko ga je krvava besnost nehala, se je zavedel, da mu ostaja samo en izhod: zapustiti mora svojo državo, ker Angleži ne bodo mirovali, dokler ga ne dobe v roke in kaznujejo. Vedel je, da ga bodo zalezovali, kakor bo le mogoče in ga skušali dobiti živega ali mrtvega.

Zato se je hitro odločil za beg.

Oblast v državi je prepustil bratrancu, za katerega je vedel, da mu je slepo vdan in da ga ne bo izdal ali si skušal prisvojiti oblast.

Sam je preoblečen v trgovca in zakrinkan skrivaj prišel v Kalkuto, ne da bi bile angleške straže, ki so njega in nekaj najzvestejših ljudi, ki so ga spremljali, ustavljale, kaj slutile, ko ga imajo pred seboj. Na poti do Kalkute so se ogibali vasi — tam bi jih kak Indijec domačin lahko le prepoznal in jih ovadil Angležem, ki so na Suratovo glavo razpisali visoko nagrado.

V Kalkuti se je s svojimi ljudmi vkrcal na holandski parnik, ki je odhajal v Črno morje. S seboj je vzel vso gotovino, kar jo je odnesel iz prestolnice, in tovor dragocenosti, ki so bile samo neznamenit del dragocenega zaklada suristanskih vladarjev. Toda jemati več, bi bilo nevarno.

Surat kan se je odločil, da pojde v Rusijo. Rusi so bili njegovi tihi zavezniki že ves čas, kar se je sprl z Angleži. Vedel je sicer, da je to rusko prijateljstvo do njega rodila želja, pridobiti si čim večji politični vpliv v njegovi kneževini, ki je mejila na angleško Indijo. Zavedal se je pa, da samostojen in neodvisen na tako izpostavljenem ozemlju ne bo mogel nikdar biti, da se bo moral vezati ali na Angleže ali na Ruse.

Ce so ga Angleži pustili na cedilu z denarjem — čemu se ne bi naslonil na Ruse, ki niso bili umazani?...

Iz poteka vojne na Krimu je Surat kan sklepal, da bodo zmagali Rusi nad zavezniki. To bo začetek padca angleške moči v Indiji, za tem bodo Angleži izgubili svojo posest tam — Rusija bo v Aziji zrasla in z njo vred tisti, ki so ji zvesto služili.

Surat kan je hotel biti med temi.

Zato je krenil v Rusijo, kjer je nameraval živeti do konca vojne in čakati novih dogodkov ter biti Rusom na uslugo z vsem, kar je vedel o angleški šibkosti in ranljivosti v Indiji. V Rusijo ga je zaradi tega vabil tudi grof Volonov takoj, ko je izvedel za njegov naskok na angleško trdnjavo.

To potovanje v Rusijo je bilo pustolovsko. Trajalo je sedem tednov. Ladjo so preganjali viharji, da se je pot zavlekla.

V Rusiji so Surata sprejeli z vsemi častmi, kakršne so izkazovali sicer le velikim, neodvisnim vladarjem. To je Surata, ki je bil sicer samo računar, še bolj nagnilo na rusko stran.

Po nekaj tednih bivanja v Petrogradu in v Moskvi je grof Volonov povabil Surata, naj pride na Krim in pomaga z nasvetom pri vojnih operacijah.